

3. Літопис УПА. Т. 6. УПА в світлі німецьких документів. Кн. 1: 1942 – Червень 1944 / упоряд. Т. Гунчак. за ред. Є. Штендера. Співред. П. Потічний. Торонто : "Літопис УПА", 1983. 270 с.
4. ОУН в 1941 році. Документи в 2-х ч. Ч 1 / упоряд. О. Веселова, О. Лисенко, І. Патриляк, В. Сергійчук. / За ред. С. Кульчицького. Київ : Інститут історії України НАН України, 2006. 336 с.
5. ОУН і УПА в 1943 році: Документи / упоряд. О. Веселова, В. Дзьобак, М. Дубик, В. Сергійчук. за ред. С. Кульчицького. Київ : Інститут історії України НАН України, 2008. 347 с.
6. Трофимович В. В., Антонюк Я. В. Протинацистська діяльність СБ ОУН (Б) (1941 – 1944). *Військово-науковий вісник*, 2019. №32. С. 87-110.

ВИКОРИСТАННЯ РОСІЄЮ ІСТОРІЇ ЯК ЗБРОЇ В ПРОТИСТОЯННІ З УКРАЇНОЮ

Кощановський М. О.

здобувач вищої освіти ІV курсу,

Навчально-науковий інститут

міжнародних відносин та національної безпеки,

Національний університет «Острозька Академія»

м. Острог, Україна

Після розпаду Радянського Союзу російська правляча еліта почала думати, як повернути колишні радянські республіки назад під вплив Москви. В хід пішли різні методи як військові, так і політичні та економічні. Росіяни зокрема почали використовувати історію. Це переважно було розраховано на самих громадян РФ, щоб виправдати початок війни з тією, або іншою державою. Вони почали трактувати пострадянський простір, як «російські історичні землі» і те, що РФ може будь-якими методами повернути собі ці території. Як ми бачимо, для Росії це вдалося, адже всі війни, початі російською владою, не засуджуються в середині країни, навіть, навпаки, багато росіян підтримують злочинні дії своєї влади. Були також ті, які виступали проти такої політики. Не важко здогадатися, що з ними сталося.

Історія як ідеологічна зброя та інструмент масового промивання мізків населення РФ виявилася ефективнішою, ніж телебачення та електронні ЗМІ. У сучасній Росії та частково у пострадянських республіках збереглася радянська модель образу світу та пам'яті про минуле і це дало змогу для російської еліти впливати на історичний та

інформаційний простір, як це робила радянська влада. Якщо взяти до прикладу Україну, то варто пам'ятати, що значна частина джерел української історії сьогодні знаходиться в Росії і доступ до неї обмежений. Крім того, в Україні є серйозний дефіцит літератури, яка б розкривала реальні факти з української історії. Після здобуття незалежності в 1991 році історію України потрібно було писати заново, тому Росія і почала вдаватись до частих історичних маніпуляцій і перекручувань, щоб довести для своїх громадян та для інших держав, що ніби-то Україна – це історична область Росії, а українці – це ті самі ж росіяни, які через європейські впливи спотворили свою мову та культуру і тому подібне.

Росія займається перекручуванням історичних фактів не перший рік, вона формувала історію у своїй імперській та радянській традиціях для «правильного сприйняття» своїми громадянами. Росіяни почали спотворювати історію ще із шкільних підручників, щоб у громадян з самого дитинства було «правильне» уявлення про ті чи інші історичні події. Найбільшого спотворення зазнало ХХ ст., що містить величезну кількість подій, про які розповідати реальну правду для Росії не вигідно.

Наприклад, в українській історіографії події 1932 - 1933 рр. зазначаються як Голодомор – тобто свідомий геноцид українського народу. Така теза явно викривала сталінські часи, які російська історіографія намагалася дбайливо реабілітувати і довести, що це були одні з кращих часів Радянського Союзу. РФ і до цих пір заперечує факт геноциду українського народу, посилаючись на природні чинники, ніби то була посуха і від голоду постраждала не тільки радянська Україна, а й райони Поволжя і Казахстану. Значного спотворення в російській історіографії зазнала також Друга світова війна: наголошується, що ніби-то Росія могла і сама дати відсіч нацистам, не використовуючи людський фактор України, Білорусі та інших радянських республік. Тут ми вкотре бачимо возвеличення ролі Сталіна, як «істинного лідера і незмінного воєначальника». Водночас офіційна Москва упускає ті події, які передували німецько-радянській війні, тобто в період з 1939 по 1941 рр. Недавно В. Путін заборонив їх взагалі згадувати.

Українці ж зображаються в цьому періоді як колаборанти, оскільки згадуються в контексті ОУН і УПА, які чинили потужний збройний опір не тільки Третьюму Рейху, а й Червоній армії.

У російській історії побутує думка про українців, як про штучний народ, який немає своєї історії. В. Путін навіть заявив, що Україна була створена В. Леніним і є штучним державним утворенням, яке без Росії не може існувати. Росіяни вважають, що термін «Україна» походить від терміну «Окраїна», тобто край Російської імперії, і що український народ – це малороси, тобто росіяни, які зазнали «негативних» впливів ззовні. І цю тему постійно тиражують у книжках, газетах, по телебаченню і т. д.

Для висунення територіальних претензій до України В. Путін вигадав легенду про так звану «новоросію». Це ніби-то був один з регіонів Російської імперії, який займав площу південної та східної України, з столицею в Новоросійську. Президент РФ зазначив, що такі міста як Одеса, Херсон, Миколаїв, Луганськ, Донецьк і Харків не входили до складу України в часи Російської імперії, а були приєднані радянською владою і ніби-то тепер Росія має право висувати до України територіальні претензії.

Росіяни також приписують собі українські визначні історичні досягнення. Як вже згадувалося вище про Другу світову війну, президент РФ особисто заявив, що російський народ міг би самотужки виграти цю війну і без допомоги українців, хоча ми всі знаємо, як оборона Києва, Одеси і Севастополя дала можливість стрімко відступаючим радянським військам перегрупуватися і зупинити німців на підступах до Москви. Українці були серед тих народів, які заплатили найвищу ціну за цю перемогу. Також ще варто згадати перший політ людини в космос, зараз вже відомо, що він стався завдяки українському інженеру – конструктору Сергію Корольову, а за радянських часів цей факт свідомо приховували і говорили, що це досягнення всього радянського народу. І таких прикладів факту крадіжки історії можна навести чимало.

Варто також зазначити, що вагомою перевагою на боці РФ був великий вплив на інформаційний простір країн Європи, чого не мала Україна. Це дозволило їй просувати вигідні для себе матеріали, факти та інше, нав'язуючи європейцям думку, що нібито Україна – це історична область Росії, вона не може бути рівноправною державою Європи і тому подібне. РФ також просувала подібні думки в інформаційному просторі України, особливо в південних та східних регіонах. Результат ми побачили в 2014 році, коли у великих містах почали збиратися мітинги, на яких лунали гасла за приєднання до РФ, коли почалась війна, то дехто з місцевого населення просто блокував

рух української військової техніки, а в Європі не поспішали вводити санкції проти Москви.

Варто зробити висновки, що російська правляча еліта свідомо включила історичний контекст у гібридну війну проти України. Тим самим вона хоче довести міжнародному товариству своє право власності на українські землі, виправдавши агресивні дії проти нашої держави. Починаючи з 2013 року і по сьогоднішній день, її риторика щодо української історії ставала все більш агресивнішою та перекрученою. Російські пропагандисти продовжують заявляти, що такого народу як українці не існує, Україна – це ніби-то частина РФ і тому подібне. Тому для України потрібно змінювати власну історичну базу, щоб росіяни не змогли більше жодних претензій висунути до України, інакше ми ризикуємо стати свідками повторення історії ХХ ст.

Література:

1. Володимир В'ятрович. Політика національної пам'яті. 2012. URL: <https://history.sumy.ua/actually/507-politikanatsionalnojipamyati.html>
2. Громенко С. Чому Україна програє сусідам війни за історію. 2014. URL: <https://tyzhden.ua/History/11788>
3. Магда Є. Гібридна війна: вижити та перемогти. Х.: Віват, 2015. С.152-165.
4. Сокирко О. Бої за історію. 2010. URL: <http://tyzhden.ua/Columns/50/777>